

RUSYA-UKRAYNA KRİZİ VE STAGFLASYON RİSKİ

Sonunda beklenen oldu. Rusya Ukrayna'ya saldırdı, savaş başladı. Soğuk savaş, sıcak savaşa dönüştü. Batı ittifakı, askeri müdahale yapmayacağını, ekonomik ve finansal yaptırımlarda bulunacağını açıkladı. İngiltere, A.B.D. A.B ve Kanada'nın başını çektiği batı ittifakının finansal ve ekonomik yaptırımları bir bir açıklanmaya başlandı. Rusya operasyonu sonrasında petrol fiyatları 101 dolar seviyesinde, ons altın 1917 dolar civarında dalgalanıyor. Avrupa doğalgazı yüzde 26 yükseldi. Değerli metaller ile başta buğday (son 13 yılın zirvesi 9.60 dolar) olmak üzere tahıl fiyatları da benzer oranda yükselişlerden nasibini aldı. Rusya'nın 5 yıllık CDS primi 442 puana yükseldi. Ruble yüzde 2.5 değer kaybetti. Bir süre fiyatlarda yüksek dalgalanmalar olduysa da daha sonra normale dönmeye başladı.

Türkiye, bu operasyonu onaylamadığını sorunların barışçıl yöntemlerle, diyalogla çözülmesi gerektiğini, Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü desteklediğini açıkladı. Savaş, TL varlıkları üzerinde de etkisini sürdürdü. Dolar/TL 2 ay sonra ilk kez 14 TL'ni aştı. Gecelik swap faizi ise yüzde 39'larda. 5 yıllık ülke risk primimiz 539 puanda. Tahvil faizlerimiz de 200 puan yükseldi. Borsa yaklaşık yüzde 9 oranında düştü. Küresel ortamda enflasyon riski yüksek. Maliyet enflasyonu yönlü arz şokları problemi yaşıyoruz. Petrol, enerji ve emtia fiyatları(100-120 dolar arasında dalgalanması bekleniyor), tahıl fiyatları başta olmak üzere değerli madenlerin de hızla yükselişlerini devam ettirmesi halinde stagflasyon (enflasyon içinde durgunluk) sinyallerini çağırıyor.

Bilindiği üzere stagflasyon resesyon ile enflasyonun aynı anda görüldüğü durumdur. Hem işsizlik artar, hem de fiyatlar hızla artar. Aslında teoride bu ikisi zıt bir durumdur. Merkez Bankası sözlüğünde stagflasyon: "bir ekonomide üretimin düştüğü veya en azından artmadığı bir ortamda enflasyon yükseldiği zaman meydana gelen durumu ifade eder" diye açıklanıyor. Nedenleri ise başlıca; yanlış para ve maliye politikaları, tüketimin ve ücretlerin artması, para arzının üretimden fazla artması ve finansal krizler ile döviz kurlarındaki istikrarsızlıklar olarak sayılabilir. Ülkemiz makroekonomik göstergeleri tamamen bu duruma uyuyor. Böyle bir durumda yatırım artışı duracak, döviz kurlarında dalgalanma ve spekülasyonlar artacak, maliyetler ile temel gıda maddelerinde ciddi fiyat artışları söz konusu olacaktır.

Rusya-Ukrayna savaşı öyle görünüyor ki bir müddet daha devam edecek. Gerek yaptırımların tüm batı ülkelerini kapsayacak olması gerekse Rusya ve Ukrayna'nın ülkemizle ilişkilerinde doğalgaz, turizm, tarım ürünleri ithali ve ihracı, müteahhitlik hizmetleri gibi hem halkın hem ülkenin ekonomisi bakımından oldukça büyük önem taşıması ülkemiz ekonomisini olumsuz etkileyecek, maliyet enflasyonunu arttırıcı etkiler söz konusu olacak, akaryakıt doğalgaz ve elektriğe yeni zamlar gelecek. Rusya ile daha önce de S-400, Karlov suikastı, uçak düşürme hadiselerinde de gerginlik yaşadık. En son Ukrayna'ya satılan İHA-SİHA larla ilişkin olarak da problemler olmuştu. Bu kriz ekonomimizi dış ticaret, turizm, petrol ve enerji fiyatları ve risk primleri açısından olumsuz yönde etkileyecek. Ekonomimiz hem maliyetler hem de gelirler yönünden birlikte negatif etkilere maruz kalacak. Kur Korunmalı Hesapların, döviz kurlarındaki dalgalanmalar nedeniyle getireceği ilave yük ve bütçe açıklarından söz etmiyoruz bile. Ülkemiz maalesef bu savaş krizine negatif ayrıştığı bir dönemde yakalandı. Rezervlerimiz yaklaşık -48 milyar dolarda. ÜFE – TÜFE farkı yüzde 45'lerde. CDS imiz 539'lara yükselmişken hem enflasyonu hem de durgunluğu birlikte yaşayacak olursak üretim düşer, işsizlik ciddi oranda artar, ekonomi durgunlaşır ihracat başına düşen ithalat oranı artar zaten çok bozuk durumda olan gelir dağılımı daha da bozulur. Zamanında sorunlar ile yüzleşmez, görmezden gelir, rasyonel çözümler yerine maceralar aramaya kalkarsak bu tür olağandışı krizlerde ne yapacağımızı şaşırır hale geliriz.